

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

INLEIDING

Het weerstandsvermogen is het vermogen om (onverwachte) financiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat de continuïteit of de dienstverlening van de organisatie direct in gevaar komt of financiële noodmaatregelen nodig zijn.

De omvang van het benodigde weerstandsvermogen wordt bepaald door de omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.

De beschikbare weerstandscapaciteit is het geheel aan vrij aanwendbare financiële middelen om mogelijke risico's met financiële gevolgen op te kunnen vangen.

In artikel 11 van de BBV zijn de minimaal aan deze paragraaf te stellen eisen opgenomen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit vier onderdelen:

- a. de reserves;
- b. de voorzieningen;
- c. de ruimte op de begroting/rekening;
- d. de onbenutte belastingcapaciteit.

ONTWIKKELINGEN

Bepaling weerstandscapaciteit

Zoals hier boven is verwoord, bestaat de weerstandscapaciteit uit vier onderdelen.

Bij het analyseren van de reserves en voorzieningen is uitgegaan van de berekende actuele stand per 31 december 2017 als ook de geraamde mutaties in 2018 en verder op basis van de besluitvorming tot en met 31 augustus 2018.

a. Reserves.

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit zijn die reserves meegenomen die vrij aanwendbaar zijn.

De hieronder opgenomen Reserves en voorzieningen zijn gebaseerd op de Nota Reserves en voorzieningen 2017.

1. Algemene reserve vaste buffer.

De Algemene reserve vaste buffer is de basis voor het beschikbaar weerstandsvermogen. De bodem en het plafond zijn bepaald op € 4.500.000. De verwachte stand per 31 december 2018 bedraagt daarom € 4.500.000.

2. Algemene reserve.

Voor deze reserve is geen plafond bepaald. De verwachte stand per 31 december 2018 bedraagt afgerond € 2.475.000.

3. Reserve grondexploitatie

De reserve grondexploitatie laat het weerstandsvermogen zien van de grondexploitatie en dient als buffer voor het opvangen van risico's en nadelige saldi van de complexen.

De verwachte stand per 31 december 2018 bedraagt afgerond € 83.000.

4. Stille reserves

De gemeente kent eigendommen die niet voor de openbare dienst zijn bestemd en waarvan de waarde niet in de financiële administratie is opgenomen. Die eigendommen kunnen worden gezien als stille reserves. Het betreffen diverse percelen los land vrij verkoopbaar, diverse percelen verpachte gronden, volkstuintencomplexen en groenstroken. De geschatte waarde bedraagt per 31 december 2017 ongeveer € 1.313.000.

b. Voorzieningen.

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit komen alleen die voorzieningen in aanmerking die vrij aanwendbaar zijn. Er zijn geen voorzieningen die in aanmerking komen voor opnemings in de beschikbare weerstandscapaciteit.

c. Ruimte op de begroting/rekening.

Op begrotingsbasis is de verwachting dat wij over 2018 een nadelig saldo van afgerond € 103.000 hebben. Dit verwachte resultaat is verrekend met de Algemene reserve per 31-12-2018.

Het geprognosticeerde begrotingsresultaat 2019 bedraagt € 93.000 positief.

d. Onbenutte belastingcapaciteit.

Onder de onbenutte belastingcapaciteit wordt de ruimte verstaan om de belastingen en retributies te verhogen, of om andere belastingen in te voeren.

1. OZB

Voor de berekening van de weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van het tarief van de artikel 12-norm. Dat is het tarief dat jaarlijks door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt bekendgemaakt. Dit tarief geldt als toelatingseis om voor een uitkering volgens artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet in aanmerking te komen.

In de Meicirculaire 2018 van het Gemeentefonds is het tarief gesteld op 0,1905% (in 2017 was dit 0,1952%). Op het moment van schrijven zijn de WOZ-waarden van woningen € 1.337.668.000 en voor niet-woningen € 131.577.000. De verwachte stijging van de woningen is 6% en van niet-woningen 2%. Daarmee komt de verwachte waarde van woningen per 1 januari 2018 uit op € 1.418.000.000 en van niet-woningen op € 134.000.000. Op basis van het percentage voor toelating tot artikel 12 van 0,1905% kan hieruit een opbrengst worden verkregen van (de OZB waarden van de niet-woonruimten mag tweemaal worden meegenomen):

- 0,1905% x € 1.686.000.000	3.212.000
- geraamde opbrengst OZB begroting 2019	2.880.000
- berekende onbenutte belastingcapaciteit	<u>332.000</u>

De onbenutte belastingcapaciteit is niet exact aan te geven. Het staat de gemeenten vrij om tarieven te hanteren boven het normtarief voor toelating tot artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet.

2. Rioolrecht en Afvalstoffenheffing.

De kosten van de reiniging en riolering worden voor 100% doorberekend aan de inwoners.

e. Recapitulatie.

De volgende weerstandscapaciteit is aanwezig:

Exploitatie:

- Begrotingsresultaat	93.000
- Onbenutte belastingcapaciteit OZB	332.000
- Onvoorzien (12.000 inwoners à € 1,35)	16.000
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie	<u>441.000</u>

Vermogen:

- Algemene reserve vaste buffer	4.500.000
- Algemene reserve	2.475.000
- Reserve grondexploitatie	83.000
- Stille reserves	1.313.000
Totaal weerstandscapaciteit vermogen (incidenteel)	<u>8.371.000</u>

De incidentele weerstandscapaciteit voor de bouwgrondexploitatie is gelijk aan de reserve grondexploitatie van € 83.000. De overige incidentele weerstandscapaciteit in het vermogen bedraagt daarmee € 8.288.000.

Bij de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit zijn de overige niet bekleemde bestemmingsreserves voor een verwacht totaalbedrag van € 2.018.000, per 31 december 2018, buiten beschouwing gelaten. De raad kan indien noodzakelijk over deze reserves beschikken en de bestemming wijzigen.

Risico's

De risico's worden ingedeeld in de categorieën Algemeen, Concreet en Specifiek.

Voor algemene risico's worden in de regel geen reserves aangehouden en ook geen weerstandsvermogen opgebouwd. Voor concrete risico's zijn in principe bestemmingsreserves of voorzieningen gevormd.

a. Algemene risico's.

Het is wenselijk om voor de algemene risico's een deel van het weerstandsvermogen te reserveren. Uitgegaan kan worden van 5% van de omzet. Dit percentage is ten opzichte van 2018 met 2% verhoogd, omdat wij een nieuwe inschatting hebben gemaakt van niet concrete algemene risico's, zoals bijvoorbeeld fouten die blijken uit een belastingcontrole, compensatie precarioheffing of een lagere algemene uitkering.

Dit betekent dat een bedrag van afgerond € 1.230.000 (5% van € 24,599 miljoen) aangehouden kan worden als mogelijk risico.

b. Concrete risico's.

Bij concrete risico's is de omvang van de te verwachten verplichtingen redelijkerwijs in te schatten. Voor deze risico's zijn bestemmingsreserves en voorzieningen ingesteld.

c. Specifieke risico's.

De volgende specifieke risico's zijn zoveel mogelijk gekwantificeerd en kunnen zowel op korte als lange termijn voordoen.

Exploitatie

<i>Waarborg/achtervangpositie garantieleningen met een publiek belang € 36 miljoen</i> De gemeente staat garant voor door derden verstrekte leningen aan derden. In het verleden is voor een totaalbedrag van € 225 miljoen aan dergelijke leningen verstrekt. De boekwaarde op het moment van schrijven van deze leningen bedraagt ongeveer € 90 miljoen. Daarvan staat de gemeente voor € 36 miljoen garant. Deze garanties betreffen hoofdzakelijk aan woningbouwverenigingen (€ 23 miljoen). Een garantie van € 13 miljoen heeft betrekking op de geldleningen van de Ontwikkelingsmaatschappij Hattemberbroek en wordt hieronder met een percentage van 10% apart als risico meegenomen. Van de resterende € 23 miljoen aan gegarandeerde leningen kan 3% als risico worden opgenomen.	690.000
<i>Zwembad</i> De afgelopen jaren liep een juridische procedure tegen de aannemer van de bouw van het zwembad met betrekking tot ingediende facturen. In 2015 deed de raad van arbitrage uitspraak waarbij de gemeente Hattem de rentelasten aan de aannemer vergoed (voltooid) en de aannemer zou overgaan tot herstel van het tegelwerk. Er is op het moment van schrijven nog niet besloten over een vaststellingsovereenkomst tussen de	250.000

<p>gemeente en de aannemer. De geschetste ontwikkeling en het voornemen brengen ons ertoe om het risicobedrag te handhaven op € 250.000.</p>	
<p><i>Risico's van de decentralisaties van het rijk naar gemeenten.</i> De risico's rondom Participatie, AWBZ en Jeugdzorg zijn moeilijk in te schatten. Per 31 december 2018 staat de reserve Sociaal Domein naar begroot op € 866.000. Zie verder de paragraaf decentralisaties.</p>	<p>-,-</p>
<p><i>Bedrijvenpark Hattemerbroek</i> <u>Omschrijving</u> De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben een samenwerkingsovereenkomst voor het realiseren en exploiteren van een bedrijvenpark. Het bedrijvenpark richt zich vooral op het aantrekken van bedrijven in de logistieke sector. Om dat te realiseren is het bedrijvenpark aangewezen als 'bovenregionaal' bedrijventerrein. De (nieuwe) bestemmingsplannen voor beide plandelen (Oldebroek en Hattem) en voor een nieuw op- en afrittenstelsel als aansluiting van het bedrijvenpark op de A28 worden naar verwachting in september 2018 vastgesteld.</p> <p><u>Jaarrekening 2017</u> Op 31 mei 2018 hebben de aandeelhouders van het Bedrijvenpark H2O de jaarrekening 2017 vastgesteld. In die jaarrekening is de uitkomst van de geactualiseerde grondexploitatieberekening verwerkt. De uitkomst (contante waarde) is € 1.003.000 negatief. De omvang van de verliesvoorziening moet op basis van die berekening € 335.000 per gemeente bedragen. Op basis van de uitkomsten van een eerdere analyse (is de hoogte van de verliesvoorziening eind 2016 € 765.000 per gemeente. Daarom hebben wij de verliesvoorziening met € 430.000 verlaagd. In het kader van de risicoanalyse is de aannemelijkheid van de grondexploitatieberekening van het Bedrijvenpark door de accountant van het Bedrijvenpark en door de gemeenten getoetst en zijn de gekozen uitgangspunten – o.a. rente, kosten & opbrengstenniveau en uitgifte tempo – reëel bevonden.</p> <p><u>Garantstellingen</u> Wij staan garant voor (de dekking van) een deel van de financiering van het nieuwe op en afrittenstelsel. De garantstelling is € 1 miljoen per gemeente. Er wordt aan gewerkt om deze garantstelling zoveel als mogelijk in te vullen met bijdragen van derden. In het risicoprofiel in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing was een risico van 75% opgenomen voor de situatie dat de gemeenten geen bijdragen van derden zouden ontvangen. Wij stellen voor het bedrag waarmee de verliesvoorziening wordt verlaagd (€ 430.000) te reserveren voor de bijdrage in de kosten van de aanleg van een nieuw op- en afrittenstelsel. Daarvoor wordt een bestemmingsreserve ingesteld. Ten laste van de bestemmingsreserve kunnen de afschrijvingslasten van een eventuele bijdrage te zijner tijd worden gedekt. Als een financiële bijdrage van de gemeente niet nodig is, zal de bestemmingsreserve via een raadsbesluit vrijvallen of een andere bestemming kunnen krijgen. Het resterende bedrag van de garantstelling (€ 570.000) nemen wij op in het risicoprofiel. Tot de start van de aanleg van een nieuw op- en afrittenstelsel in 2020 / 2021 hebben de gemeenten de tijd bijdragen van derden te zoeken voor het bedrag waarvoor we garant staan.</p> <p>Verder staan de gemeenten garant voor de leningen die door financiers aan het Bedrijvenpark H2O zijn verstrekt. De totale garantstelling is € 39 miljoen. Elk van de drie gemeenten staan garant voor een derde deel van dat bedrag. Wij hebben het risico van de garantstelling bepaald op 10% van het bedrag waarvoor we garant staan.</p>	<p>570.000</p>

<p><u>Wijze van berekening</u> Door elk van de drie gemeenten is voor een bedrag van € 13 miljoen aan garantstelling ten opzichte van financiers verleend. Het risicobedrag is 10% van deze € 13 miljoen. Door elk van de drie gemeenten is voor een bedrag van € 1 miljoen garantstelling verleend voor (de dekking van) een deel van de financiering van het nieuwe op en afrittenstelsel. Voor een bijdrage in de kosten van de afslag is in de resultaatbestemming 2017 een bestemmingsreserve gevormd van € 430.000. Het restant van € 1.000.000 min bestemmingsreserve € 430.000 = € 570.000 wordt meegenomen als risico.</p> <p><u>Beheersing van het risico</u> Om de risico's te beheersen wordt er jaarlijks een risicomanagementrapportage opgesteld voor de betrokken gemeenten en wordt jaarlijks een grondexploitatieberekening en een liquiditeitsprognose gemaakt door het Bedrijvenpark.</p>	1.300.000
<p><i>Bouwgrondexploitatie Assenrade</i> Met de exploitatie van grond zijn risico's gemoeid. Te denken valt hierbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de mate en de snelheid waarin uitgeefbare kavels kunnen worden verkocht. Dit is sterk afhankelijk van externe factoren (rentestand, economische ontwikkelingen, woning-contingenten) en heeft grote invloed op het eindresultaat van de exploitaties. • risico op bodemverontreiniging. • kostenstijgingen etc. • Risicoprofiel woningbouw Assenrade in de Grex 2018: € 431.000 	431.000
<p><i>Oude IJsbaanlocatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Risicoprofiel ijsbaanlocatie (boekwaarde d.d. 31-12-2017 + toerekening van € 350.000 van het Uitloopgebied Assenrade)</i> 	764.000
<p><i>'t Veen</i> Investerings gedaan tot en met 2018 zijn opgenomen als kosten te verhalen via anterieure overeenkomsten. Deze kosten dienen volgende de Commissie BBV binnen vijf jaar verhaald te worden. De gemaakte kosten tellen in het eerste jaar mee voor 20% in het risico/financieel gevolg. Na twee jaar betreft dit 40% t/m het vijfde jaar 100%. De gemaakte kosten zijn: 2011 → € 390.000 2018 → € 110.000 (geraamd) Naast de gerealiseerde investeringen is ook het uitgangspunt dat de hoogspanningskabels van Tennet deels onder de grond komen. De verwachting is dat een deel van die kosten ook voor rekening van de gemeente komen. Het is nog te prematuur of dit zal gebeuren en om hiervoor een bedrag op te nemen. Ten slotte heeft het College besloten in 't Veen een woning op te kopen, dat vergoed wordt door de Rijksoverheid. Het risico bestaat dat de vergoeding nihil wordt als de hoogspanningskabel onder de grond wordt geplaatst. Het risico ontstaat zodra wij de woning daadwerkelijk hebben gekocht. Op het moment van schrijven is dat nog niet het geval.</p>	434.000
<p><i>Rentestijging</i> De rente staat historisch laag. Voor de aangetrokken leningen staat de rente vast. Voor de nog aan te trekken leningen wordt uitgegaan van de huidige marktrente van 1,12%. Wij nemen het risico/financieel gevolg op dat de komende vier jaar de rente jaarlijks met 0,25% stijgt naar 2,12% in 2022 over de periode 2019-2022.</p>	325.000

Bepaling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen getroffen zijn.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is als volgt berekend:

- Incidentele weerstandscapaciteit 8.371.000
- Structurele weerstandscapaciteit 441.000
- 8.812.000

Risico's

De risico's kunnen worden onderverdeeld in 3 onderdelen:

- Incidentele risico's exploitatie:
 - algemene risico's 1.230.000
 - specifieke risico's 3.135.000
- Incidentele risico's bouwgrondexploitatie 4.365.000
- 1.629.000
- 5.994.000

Weerstandvermogen

Omschrijving	Weerstandscapaciteit	Risico's	Totaal
<u>Exploitatie</u>			
• incidenteel	8.288.000	4.365.000	3.923.000
• structureel	441.000	-,-	441.000
<u>Bouwgrondexploitatie</u>			
• incidenteel	83.000	1.629.000	-/- 1.546.000
<u>Generaal totaal</u>	<u>8.812.000</u>	<u>5.994.000</u>	<u>2.818.000</u>

Eind 2018 resteert er een verwacht weerstandsvermogen van € 2.818.000 om de niet gekwantificeerde risico's op te vangen.

Conclusie

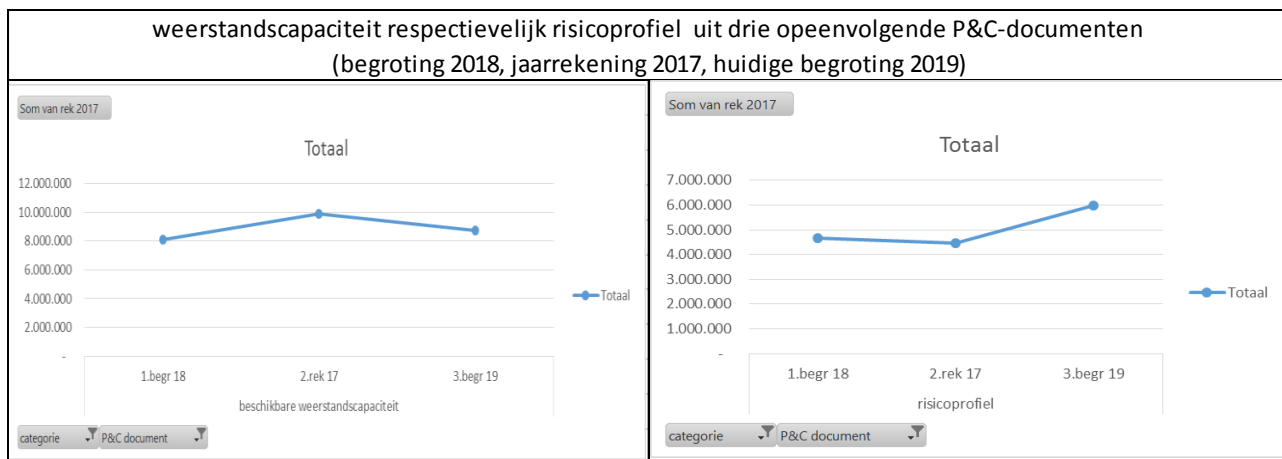
Om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zodra risico's ontstaan heeft de gemeente een buffer nodig. Het weerstandsvermogen - de relatie tussen weerstandscapaciteit en risico's - bepaalt in hoeverre de gemeente in staat is de financiële gevolgen van opgetreden risico's op te vangen. Met de weerstandsratio wordt het weerstandsvermogen van de gemeente uitgedrukt in een verhoudingsgetal.

Gebruikelijk wordt de ratio als volgt weergegeven:

$$\text{Weerstandratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Risico's (risicoprofiel)}} = \frac{\text{€ 8.812.000}}{\text{€ 5.994.000}} = 1,47$$

Het weerstandsvermogen is ruim voldoende (> 1,4) om de gevolgen van de risico's op te kunnen vangen. Ter vergelijking: De ratio van de in november 2017 vastgestelde begroting van 2018 was 1,73. In de jaarrekening van 2017 was deze ratio 2,22.

Onderstaand is te zien dat deze drie uitkomsten fluctueren wat te verklaren is uit het verloop van de weerstandscapaciteit respectievelijk de risico's in deze P&C-documenten.

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen gebruiken we een waarderingstabel die in samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit Twente is opgesteld. Ons weerstandsvermogen valt in de waarderingsklasse B en is daarmee 'ruim voldoende' om de gevolgen van de risico's op te kunnen vangen.

Waardering	Ratio weerstandsvermogen	betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	> 1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	> 1,0 – 1,4	Voldoende
D	> 0,8 – 1,0	Matig
E	> 0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)

In 2015 is naar aanleiding van het rapport van de commissie Depla een wijziging van het BBV doorgevoerd. Deze wijziging heeft betrekking op het verplicht opnemen in de gemeentebegroting van een set financiële kengetallen. De kengetallen geven zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. De kengetallen dragen daarmee bij aan de controlerende en de kaderstellende taak van de raad. De vijf kengetallen zijn:

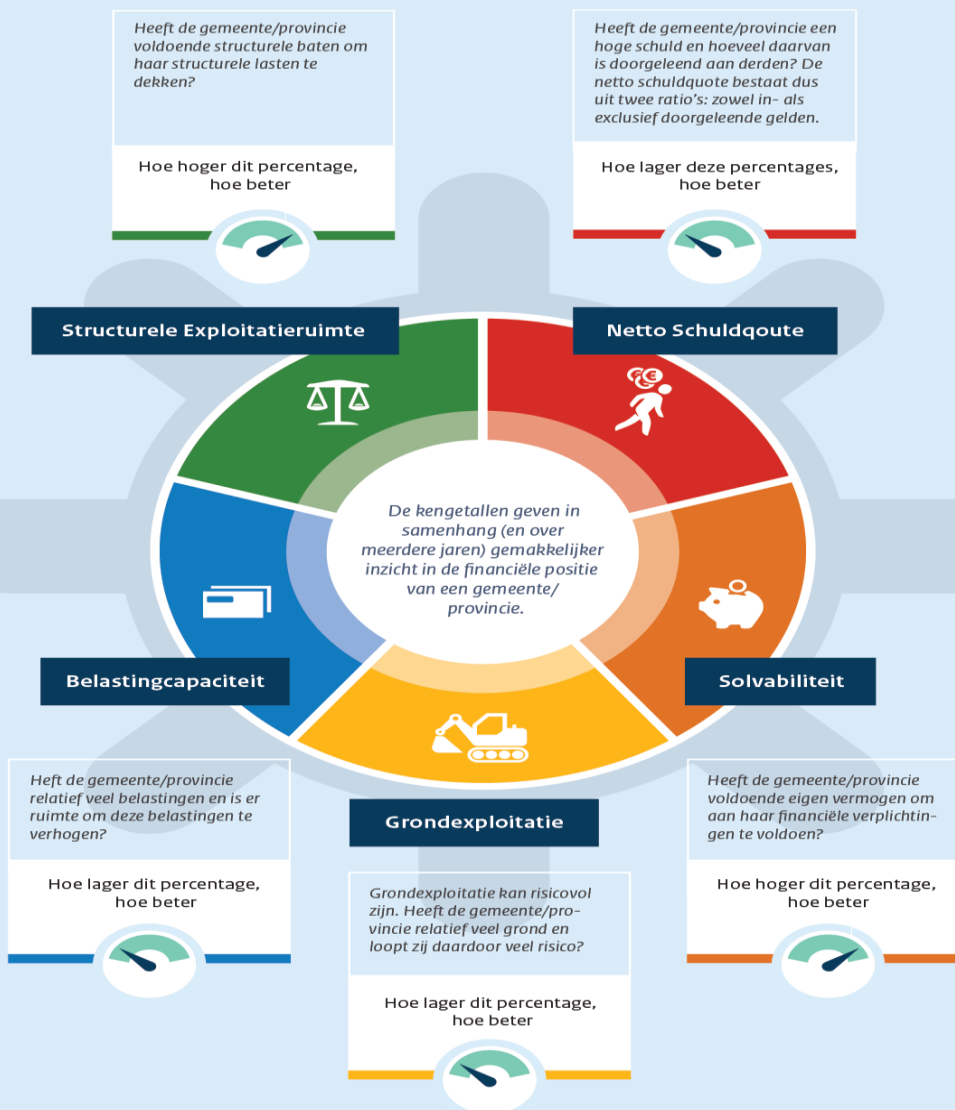
1. Netto schuldquote
2. Solvabiliteitsratio
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

Begroting 2019		Verloop van de kengetallen						
Vaststelling kengetallen (in procenten)		2017 (rekening)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Netto schuldquote	85	100	126	161	172	175	187
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en kapitaal	53	64	92	128	140	143	156
2	Solvabiliteitsratio	26	24	18	15	14	14	13
	Solvabiliteitsratio gecorrigeerd excl. doorleningen	33	30	22	17	16	16	15
3	Structurele exploitatieruimte	-1,82	-2,22	-3,64	1,21	-0,21	0,34	0,34
4	Grondexploitatie	5,09	-3,81	-4,24	-2,38	0,00	0,00	0,00
5	Belastingcapaciteit	110	113	118	122	122	122	122

Sturen met financiële kengetallen

Financiële situatie gemeente / provincie

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Netto schuldquote

1. De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote

gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Begroting 2019 (x € 1.000)		(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%													
Netto schuldquote		2017 (rekening)		2018		2019		2020		2021		2022		2023	
A	Totaal vaste schulden	23.683		21.492		28.878		38.991		42.100		43.074		46.323	
B	Totaal netto vlottende schulden	3.068		4.772		4.915		4.908		4.929		4.928		4.928	
C	Totaal overlopende passiva	2.821		2.821		2.821		2.821		2.821		2.821		2.821	
D	Totaal financiële vaste activa/gecorrigeerd	0	9.159	0	8.670	0	8.538	0	8.404	0	8.269	0	8.179	0	8.086
E	Totaal uitzettingen	2.599		2.599		2.599		2.599		2.599		2.599		2.599	
F	Totaal liquide middelen	22		22		22		22		22		22		22	
G	Totaal overlopende activa	2.895		2.895		2.859		2.859		2.859		2.859		2.859	
H	Totaal saldo van baten en lasten	28.335		23.981		24.599		25.625		25.831		25.915		25.915	
	Kengetal (%)	85	53	100	64	126	92	161	128	172	140	175	143	187	156

Solvabiliteitsratio

2. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

De gemeente heeft een noemenswaardig deel van haar vermogen doorgeleend aan derden. In onderstaande tabel geven wij ook inzicht in het kengetal exclusief deze doorleningen.

Begroting 2019 (x € 1.000)		(A/B x 100%)													
Kengetal solvabiliteitsratio:		2017 (rekening)		2018		2019		2020		2021		2022		2023	
A	Eigen vermogen	11.177		9.834		8.522		8.487		8.295		8.261		8.285	
B	Balanstotaal	42.655		41.279		47.110		47.110		57.371		60.613		60.983	
	Kengetal	26%		24%		18%		15%		14%		14%		13%	

	Doorleningen	8.668		8.226		8.142		8.056		7.968		7.878		7.786	
	Balanstotaal excl. doorleningen	33.988		33.053		38.968		49.315		52.644		53.105		56.471	
	Kengetal excl. doorleningen	33%		30%		22%		17%		16%		16%		15%	

Structurele exploitatieruimte

3. Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten uit te drukken in een percentage.

In het BBV wordt een overzicht gevraagd van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaal bedrag kunnen worden opgenomen. In het BBV wordt ook een overzicht gevraagd van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Deze gegevens moeten ook worden verstrekt voor de meerjarenraming.

Op basis van deze gegevens kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Daarbij wordt het saldo opgeteld van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

Begroting 2019 (x € 1.000)		$((B-A) + (D-C))/(E) \times 100\%$						
Kengetal structurele exploitatieruimte:		2017 (rekening)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A	Structurele lasten	27.570	23.868	24.457	25.337	25.907	25.851	25.851
B	Structurele baten	27.102	23.297	23.457	25.544	25.750	25.834	25.834
C	Structurele toevoegingen aan de reserves	100	100	100	100	100	100	100
D	Structurele onttrekkingen aan de reserves	51	142	204	204	204	204	204
E	Saldo baten	28.335	23.871	24.599	25.625	25.831	25.915	25.915
	Kengetal	-1,82%	-2,22%	-3.64%	1,21%	-0,21%	0,34%	0,34%

Grondexploitatie

4. Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Begroting 2019 (x € 1.000)		$(A+B)/C \times 100\%$						
Kengetal grondexploitatie		2017 (rekening)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A	Niet in exploitatie genomen gronden	0	0	0	0	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	1.441	-909	-1.044	-610	0	0	0
C	Saldo baten	28.335	23.871	24.599	25.625	25.831	25.915	25.915
	Kengetal	5,09%	-3.81%	-4.24%	-2.38%	0,00%	0,00%	0,00%

Belastingcapaciteit

5. De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting. Het kengetal hoeft dus voor het opnemen in het jaarverslag niet opnieuw te worden berekend. Het toch opnieuw opnemen houdt verband met het feit dat de kengetallen gezamenlijk en in samenhang bezien inzicht geven in de financiële positie van een gemeente.

Begroting 2019 (x € 1,--)		(E/F) x 100%						
Kengetal belastingcapaciteit:		2017 (rekening)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A	OZB-lasten gezin	456,17	464	487	511	511	511	511
B	Rioolheffing gezin	168,26	171	175	175	175	175	175
C	Afvalstoffenheffing gezin	172	181	191	191	191	191	191
D	Heffingskorting	0	0	0	0	0	0	0
E	Totale woonlasten gezin (A+B+C-D)	796,43	816	853	877	877	877	877
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voorafgaand jaar	723	723	721	721	721	721	721
	Kengetal	110%	113%	118%	122%	122%	122%	122%

